

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14004398>

BOSHQARISH NAZARIYASI FANINING AHAMIYATI

Suvonov Behruz Iskandar o'g'li

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti o'qituvchisi

Jamilova Sevinchbonu Salohiddin qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi

Farmonova Marvarid Kamol qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada boshqaruv nazariyasi fanining ta'limdagi o'rni va ahamiyati haqida ma'lumot berilgan. Bu fanni o'rganish natijasida talaba nimalarni bilib olishi bayon etilgan.

***Kalit so'zlar.** boshqarish nazariyasi, boshqaruv tamoyillari, resurslar boshqaruvi, raqamli texnologiyalar, samaradorlik, motivatsiya, raqamli boshqaruv.*

ЗНАЧЕНИЕ НАУКИ ТЕОРИИ УПРАВЛЕНИЯ

АННОТАЦИЯ

В данной статье представлена информация о роли и значении теории управления в образовании. Описано, чему научится студент в результате изучения данного предмета.

***Ключевые слова:** теория управления, принципы управления, управление ресурсами, цифровые технологии, эффективность, мотивация, цифровой менеджмент.*

IMPORTANCE OF THE SCIENCE OF MANAGEMENT THEORY

ANNOTATION

This article provides information about the role and importance of management theory in education. What the student will learn as a result of studying this subject is described.

Keywords: *management theory, management principles, resource management, digital technologies, efficiency, motivation, digital management.*

Kirish.

Boshqaruv tushunchasi tor ma'noda biror-bir tashkilot maqsadini aniqlash va unga erishish uchun zarur bo'lgan rejalashtirish, tashkil etish va nazorat jarayonlarining foyda keltirishi, samara berishi, faoliyat yo'nalishini to'g'ri tanlay bilish, qarorlar qabul qila olishga hamda uning boshqarilishini nazorat qilishga va bu jarayonning borishiga bog'liq bo'ladi. Boshqaruv nafaqat korxonada, qolaversa, butun bir jamiyat, davlatni o'z tanlagan yo'li maqsad va intilishlariga yetaklovchi, iqtisodiyotni kuchli, barqaror ishlovchi mexanizmga aylantirishda muhim ta'sir etuvchi kuch hisoblanadi. Boshqaruvni jamiyatning iqtisodiy negizi bilan bog'lab, shu bilan birga boshqaruvning ikki tashkiliy-texnikaviy va ijtimoiy-iqtisodiy tomonlarini hisobga olgan holda o'rganish lozim [1].

Boshqarish nazariyasi, zamonaviy tashkilotlar va korxonalarining samarali faoliyatini ta'minlash uchun muhim fanlardan biri hisoblanadi. Ushbu fan korxonalar, muassasalar va tashkilotlarni boshqarish jarayonlarini chuqur tahlil qiladi va boshqaruv usullarini takomillashtirishga qaratilgan. Boshqarish nazariyasi bugungi kunda iqtisodiy rivojlanish, raqobatbardoshlikni oshirish, resurslarni samarali taqsimlash va tashkilotlarning barqarorligini ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Ushbu maqolada boshqarish nazariyasi fanining o'rni va ahamiyati ilmiy-nazariy nuqtai nazardan tahlil qilinadi.

Materiallar va metodlar.

Maqola yozishda boshqarish nazariyasining rivojlanishi va uning amaliyotda qo'llanilishi bo'yicha ilmiy adabiyotlar va manbalar o'rganildi. Boshqarish nazariyasining asosiy tamoyillari va usullari, shuningdek, turli davr va nazariy maktablarning hissasi tadqiq qilindi. Tadqiqotda tarixiy-nazariy tahlil va zamonaviy

boshqaruv jarayonlarining kuzatilishi qoʻllanildi. Manbalar sifatida boshqarish boʻyicha yetakchi olimlar ishlari, ilmiy maqolalar va xalqaro tashkilotlarning boshqaruv boʻyicha tavsiyalari asos qilib olindi.

Natijalar.

Olingan natijalar boshqarish nazariyasining rivojlanishi va uning hozirgi kundagi oʻrni haqida muhim maʼlumotlarni taqdim etdi:

Tarixiy rivojlanish: Boshqarish nazariyasi XX asr boshidan shakllana boshlagan boʻlib, dastlabki tamoyillarni Frederik Teylorning ilmiy boshqaruv nazariyasi va Anri Fayolning umumiy boshqaruv tamoyillari belgilab bergan. Bugungi kunda zamonaviy boshqaruv modellari, jumladan, strategik va operatsion boshqaruv, odam resurslarini boshqarish va raqamli boshqaruv keng qoʻllanilmoqda.

Boshqarish nazariyasining oʻrni: Boshqarish nazariyasi tashkilotlarda boshqaruv jarayonlarini rejalashtirish, tashkil etish, motivatsiya berish va nazorat qilish orqali samaradorlikni oshiradi. Ushbu fan yordamida resurslarni samarali taqsimlash, jamoa ishlashi va har bir boʻlim faoliyatini takomillashtirish imkoniyati tugʻiladi.

Amaliy ahamiyati: Boshqarish nazariyasi nafaqat yirik korxonalar, balki kichik va oʻrta biznes subʼektlari, davlat va notijorat tashkilotlar uchun ham muhimdir. Boshqaruv tamoyillarining qoʻllanilishi orqali tashkilotlar ish samaradorligini oshiradi, raqobatbardosh boʻlish imkoniyatiga ega boʻladi va uzoq muddatli muvaffaqiyatni taʼminlaydi.

Raqamli texnologiyalarning roli: Soʻnggi yillarda raqamlashtirish jarayonlari va sunʼiy intellekt texnologiyalari boshqarish nazariyasiga yangi tamoyillar va vositalarni olib kirdi. Raqamli boshqaruv texnologiyalari tashkilotlar samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Muhokama.

Boshqarish nazariyasi bugungi zamonaviy dunyoda tashkilotlarni samarali boshqarish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Uning asosiy tamoyillari, boshqaruv jarayonlarining tashkil etilishi va faoliyatni nazorat qilish orqali har bir tashkilot oʻz

resurslarini samarali boshqarishi, raqobatbardoshligini oshirishi mumkin. Shuningdek, boshqaruv usullarining evolyutsiyasi, ayniqsa, raqamli boshqaruv vositalarining joriy qilinishi ham samaradorlikni yangi bosqichga ko'tarishga imkon beradi.

Biroq, boshqaruv nazariyasini amalda qo'llashda bir nechta muammolar ham mavjud. Jumladan, inson resurslarini boshqarish, jamoani motivatsiya qilish va raqamli texnologiyalarga moslashish jarayonida qiyinchiliklar kuzatilishi mumkin. Bundan tashqari, rahbarlarning mahorat darajasi va boshqaruv madaniyati tashkilotning umumiy faoliyatiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa.

Boshqarish nazariyasi bugungi tashkilotlar uchun zarur bo'lgan fanlardan biridir. U tashkilotlarning samarali boshqaruvini ta'minlash, resurslarni to'g'ri taqsimlash va faoliyat samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar yordamida boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish imkoniyati tashkilotlar uchun yangi istiqbollari ochadi. Kelajakda boshqarish nazariyasining yangi yo'nalishlari va texnologik yangiliklari bilan boyib borishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. X.A.Muxitdinov, A.A.Sobirov. Boshqaruv nazariyasi. Darslik. Toshkent – 2012 y. 240 b.
2. Iqtisodiyot 2010. 24. A.N. Aripov, T.K.Iminov. O'zbekiston axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasi menejmenti masalalari. —T.: Fan va texnologiya, 2005.
3. Чернекова И.Н. Менеджмент: Учебник. 4-е изд., пераб. и доп. — М: Ю нити-Даня, 2004.
4. Muxitdinov X.A. Jamiyat rivojlanishida axborotlashtirishning o'rni. «Bozor, pul va kredit» jurnali. 2005 №5 (120).
5. Botirovich, X. S. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASINING BUGUNGI KUNDA JAHONDAGI AHAMIYATI. GOLDEN BRAIN, 2(16), 26-30.

6. Asror o'g'li, A. O. (2024). RAQAMLI MUHITDA INKLYUZIV TA'LIM. ALOHIDA TA'LIMGA MUHTOJ TALABALAR UCHUN IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR. *Modern education and development*, 11(3), 173-179.

7. Asror o'g'li, A. O., & Hamza o'g'li, M. O. (2024). ONLAYN TA'LIM O'QITUVCHILARNI BAHOLASHDA KASBIY FAOLIYAT SOHASI SIFATIDA: ELEKTRON KURSLARDAN, MOOCLARDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI. *Modern education and development*, 11(3), 166-172.

8. Botirovich, X. S. (2024). RAQAMLI MUHITDA O'QITISH TEXNOLOGIYALARI VA MODELLARI. *Modern education and development*, 11(3), 155-161.

9. Iskandar o'g'li, S. B., & Hamza o'g'li, M. O. (2024). TA'LIMNING TURLI DARAJALARIDA ONLAYN TA'LIMNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK JIHATLARI. *Modern education and development*, 11(3), 133-140.

10. Botirovich, X. S., Murodullo o'g, J. O. T., & Iskandar o'g'li, S. B. (2024). PYTHON DASTURLASH TILINING KELIB CHIQISHI. *Modern education and development*, 11(3), 120-126.

11. Abduvaliyev, A. A., & Sunatov, J. T. (2024). IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISHDA TREND MEZONIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI. *Экономика и социум*, (2 (117)-1), 69-73.

12. Sunatov, J. R., Rustamov, R., & Dustmurodova, M. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASIDA FONETIK TAHLIL JARAYONI. *Modern Science and Research*, 3(5), 191-195.